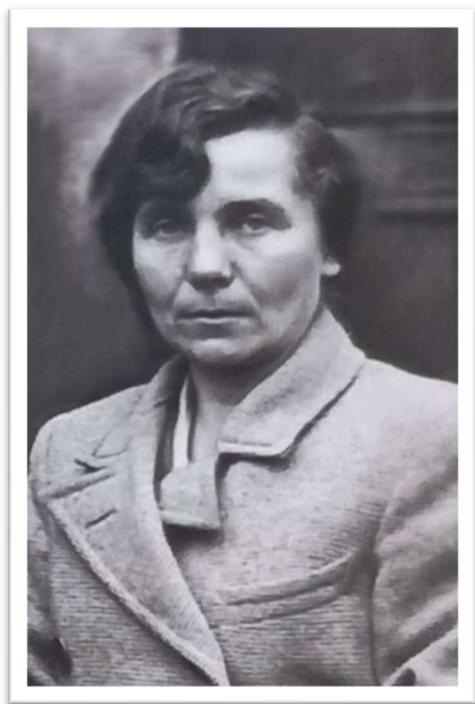

FELICJA JUREWICZ

* 27 II 1907, Falenica

† 31 III 2001, Warszawa

Felicja Janina Stogniew-Ułasewicz¹ urodziła się we wtorek 27 lutego 1907 roku o godzinie 8 rano w podwarszawskiej Falenicy. Jej ojcem był urzędnik Leonard Stogniew-Ułasewicz (1869–?), a matką – Bronisława Stogniew-Ułasewicz z d. Pachulska (1873–?)². Miała starszą siostrę Wandę Jadwigę (1900–?) i brata Włodzimierza (1900–?), którzy byli bliźniakami.

W archiwum parafialnym w Zerzeniu zachował się wpis w księdze metrykalnej na temat urodzin Felicji Janiny Stogniew-Ułasewicz:

Działo się we wsi Zerzeń dwudziestego czwartego Grudnia (szóstego Stycznia) tysiąc dziewięćset siódmego (ósmego) roku o godzinie drugiej po południu. Stawił się osobiście Leonard Stogniew-Ułasewicz³, lat trzydzieści osiem mający, urzędnik Zarządu Kolei Prowiślańskich, zamieszkały w letniskowej miejscowości Falenica, w obecności Stanisława

¹ Portret Felicji Jurewicz pochodzi z archiwum prywatnego szczycieńskiej nauczycielki Lidii Beszty, której serdecznie dziękuję za udostępnienie zbiorów.

² Dziękuję Pani dr Ewie Rokickiej-Ślusarskiej, dzięki której dotarłem do metryki urodzenia Felicji Stogniew-Ułasewicz oraz jej nekrologu.

³ W sporządzonej w języku rosyjskim metryce zapisano nazwisko ojca Felicji Janiny jako „Стогневъ-Уласевичъ”, a nie „Стогневъ-Уласевичъ” co dało zwyczajową podstawę duchownemu, by umieścić odpowiednik po polsku w wersji miękkiej: Ułasewicz.

Teskiego urzędnika tegoż Zarządu, lat trzydzieści pięć [mającego]⁴, zamieszkałego w letniskowej miejscowości Falenica, i Antoniego Skromblewicza⁵ organisty z wioski Zerzeń, lat trzydzieści sześć mającego, i okazał nam dziecię płci żeńskiej, oświadczając, że urodziło się ono w miejscowości letniskowej w Falenicy czternastego (dwudziestego siódmego) Lutego ubiegłego roku o godzinie ósmej rano z prawowitej jego małżonki Bronisławy Pachulskiej, lat trzydzieści cztery mającej. Dziecięciu temu na Chrzcie Świętym w dniu dzisiejszym odbytym dane zostały imiona Felicja Janina a rodzicami chrzestnymi byli Antoni Skokowski i Pelagia Matuszewska. Akt ten jest opóźniony z woli rodziców, stawającemu i świadkom został odczytany, przez Nas i przez nich podpisany.⁶

Po wyjściu za mąż za Stanisława Jurewicza (1903–1986), co nastąpiło w Parafii Matki Bożej Loretańskiej w Warszawie w 1933 roku, Felicja Stogniew-Ułasewicz przyjęła nazwisko Jurewicz.

Profesor Felicja Jurewicz należy do ścisłego grona pierwszych powojennych Pedagogów Państwowego Koedukacyjnego Ogólnokształcącego Gimnazjum w Szczytnie, które rozpoczęło rok szkolny we wrześniu 1945. W archiwum szczycieńskiego Liceum Ogólnokształcącego nie zachowały się żadne materiały, które pozwoliłyby prześledzić i odtworzyć Jej ścieżkę rodzinną, edukacyjną oraz zawodową. Prezentowana tutaj biografia opiera się na wielu informacjach zaczerpniętych z różnych źródeł, ale mających pisemne potwierdzenie. Do najważniejszych należy ta, że Felicja Jurewicz uczyła w lokalnej szkole średniej dwa lata – od 1945 do 1947 – i wykładała trzy przedmioty: geografii, biologię i język polski. Istotna jest ponadto wiedza, że szczycieński nauczyciel Stanisław Jurewicz, otrzymawszy propozycję pracy w Ministerstwie Rolnictwa, wyjechał wraz z żoną w 1947 roku do Warszawy⁷.

Kronika Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie z lat 1945–1970, opracowana przez Profesorów tejże Szkoły, Panią Alinę Wrońską i Romana Kasprowicza, jest najpełniejszym jak dotąd źródłem wiedzy m.in. o składach rad pedagogicznych tej placówki oświatowej. Dzięki nim wiemy, że Radę Pedagogiczną Państwowego Koedukacyjnego Ogólnokształcącego Gimnazjum w Szczytnie w roku szkolnym 1945/1946 tworzyli (zachowuję zapis zgodny z układem w kronice):

- 1) Michał Leśniewski – dyrektor, język polski;
- 2) Irena Kakowska – język polski, historia;

⁴ Tu i dalej uzupełnienia w nawiasach kwadratowych pochodzą ode mnie.

⁵ O organiście Antonim Skromblewiczu (?–1931) wspomina się na stronie Parafii Rzymskokatolickiej Wniebowzięcia NMP w Warszawie Zerzniu; <http://www.parafiazerzen.waw.pl/parafia/grupy-parafialne/chor-parafialny> (24 XI 2024).

⁶ Z języka rosyjskiego sprzed reformy ortografii przetłumaczył Grzegorz Ojcewicz.

⁷ Nazwisko Stanisława Jurewicza, pierwszego dyrektora Męskiego Gimnazjum Rolniczego w Szczytnie (od września 1945) pojawia się także w innych dokumentach związanych z życiem i działalnością Stanisława Żenczykowskiego. Zachował się np. dokument „Lista pracowników zatrudnionych w Powiatowym Komitecie Wyborczym Bloku Demokratycznego w Szczytnie”. Na liście – obok innych członków komitetu – figuruje Stanisław Jurewicz, który pełnił wtedy funkcję sekretarza PKWBD i mieszkał w tym samym domu co Profesorowie Męskiego Gimnazjum Rolniczego w Szczytnie – Antonina i Witold Węglowscy, przy ul. Polnej 6.

- 3) dr Wacław Rogowski – język łaciński, język niemiecki, matematyka, fizyka, chemia;
- 4) Felicja Jurewicz – geografia, biologia;
- 5) ks. Władysław Łaniewski – język angielski, religia;
- 6) Michał Mazur – matematyka;
- 7) Marian Rybak – śpiew.

A oto poszerzony skład Rady Pedagogicznej tegoż Gimnazjum w roku szkolnym 1946/1947:

- 1) Michał Leśniewski – dyrektor, język polski;
- 2) dr Wacław Rogowski – język łaciński, matematyka, fizyka, chemia;
- 3) Irena Kakowska – historia;
- 4) Felicja Jurewicz – język polski, geografia;
- 5) Michał Mazur – biologia;
- 6) Gabriela Trzaska – język angielski;
- 7) ks. Władysław Łaniewski – religia;
- 8) Kazimierz Mężyński – śpiew;
- 9) Zofia Kalejanka – przysposobienie wojskowe.

Dodatkowym i bardzo ważnym źródłem wiedzy o pierwszych latach powojennej oświaty w Szczytnie i powiecie szczywieńskim jest memuarystyka Stanisława Żenczykowskiego (1900–1979), pierwszego powojennego tutejszego inspektora szkolnego⁸. Poniższy cytat zaczerpnięty z jego *Wspomnień...* prowadzi ku wypowiedzi Janusza Leśniewskiego (1936–), syna Michała Leśniewskiego (1896–1966), pierwszego dyrektora Państwowego Koedukacyjnego Ogólnokształcącego Gimnazjum w Szczytnie, o ówczesnej kadrze nauczycielskiej tej placówki. Stanisław Żenczykowski napisał:

We wrześniu 1947 r. powstaje 3-letnia Państwowa Szkoła dla Dorosłych w lokalu [Publicznej] Szkoły [Powszechnej] nr 2 przy zbiegu ul. Sprzymierzonych i Konopnickiej. Kierownikiem szkoły został kol. Jan Piątkowski, nauczycielami: Jan Zaorski i Janina Mościcka jako nauczycielka kontraktowa, etatowa księgowa Inspektoratu Szkolnego. Sprawy aprowizacyjne przejmuje od kol. J.[ana] Zaorskiego kol. Maria Nowakowa. Ponadto czynne jest w Szczytnie Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcące, **Dyrektorem – kol. Michał Leśniewski, skład grona:**⁹

W tym miejscu urywa się jednak rękopis Stanisława Żenczykowskiego, który pozostawił miejsce na wpisanie imion i nazwisk nauczycieli Gimnazjum, lecz tego ostatecznie nie uczynił. Powyżej przedstawiłem brakujące dane. O kadrowych osiągnięciach Michała Leśniewskiego tak z kolei napisał Janusz Leśniewski:

⁸ S. Żenczykowski, *Wspomnienia o tworzeniu się szkolnictwa w Szczytnie i powiecie szczywieńskim za lata 1945–1948* (rękopis, Szczytno, 1960, 73 ss.).

⁹ Pogrubienia pochodzą ode mnie.

Dyrektor prof. M.[ichał] Leśniewski miał szczęście zatrudnić takich profesorów jak np.: Panią mgr historii Irenę Kakowską, która przed wojną uczyła w Gimnazjum im. Władysława IV w Warszawie (...); Pana dr[.] W.[acława] Rogowskiego (...); **Panią mgr geografii – F.[elicię] Jurewiczową – przed wojną zatrudnioną w jednym z gimnazjów w Wilnie**; Panią mgr Gabrielę Trzaskę – była guwernantką, nauczycielką jęz.[yka] angielskiego u Potockich w Ołyce; katechetę Ks. Wł.[adysława] Łaniewskiego – byłego misjonarza w Sri Lance, a nieco później Pana mgr[.] M.[ichała] Mazura – biologa, prof. P.[awła] Nowakowskiego – matematyka, mgr [Leona Grzegorza] Czerniewskiego – fizyka, mgr A.[lbina] Budzyńskiego – łacinnika; profesora W.F. – Z.[bigniewa] Ruszkowskiego, matematyka i fizyka mgr P.[iotra] Wiśniewskiego i innych. Pierwszym woźnym był Pan M.[ieczysław] Strzemieczny, a po nim funkcję tę przejął na długie lata mieszkaniec Mazur ze wsi Klon – Pan J.[an] Kisiel.¹⁰

Wiedza o dalszych losach zawodowych Pani Profesor Felicji Jurewicz nie jest mi znana pomimo przeprowadzenia wielu kwerend. Zakładam, że po przyjeździe do stolicy raczej bez trudu znalazła zatrudnienie np. w szkolnictwie. Udało mi się jednak ustalić daty Jej urodzin oraz śmierci, jak i lokalizację nekropolii. Profesor Felicja Jurewicz została pochowana 5 kwietnia 2001 roku na Cmentarzu Komunalnym Północnym w Warszawie (kwatery W-IX-12, rząd 5, numer grobu 18)¹¹. Co ciekawe na tablicy inskrypcyjnej nie widnieje jej pierwsze imię, lecz drugie. W tej samej mogile spoczął wcześniej Stanisław Jurewicz, który zmarł 8 kwietnia 1986 roku, a później inni członkowie rodziny: córka Barbara Grasylda Lorenc i zięć, Renald Lorenc (1929–2021), oraz córka Halina Olej (1943–2020) i zięć, Bogumił Olej (1940–2018).

Ze wspomnień

Wanda Jurczenko-Barnowska: „(...) Pamiętam cudowną, pełną ciepła panią Jurewiczową, nauczycielkę geografii (...)”.¹²

¹⁰ J. Leśniewski, *Prof. Michał Leśniewski...*; http://nowa.loszczytno.edu.pl/absolwencilo/lesniewski_dyrektor.pdf (28 VII 2024). W związku z tym cytatem trzeba dokonać kilku sprostowań: 1. Wuefista Ruszkowski (1916–2000) miał na imię Roman. 2. Woźny Strzemieczny miał na imię Witold, a nie Mieczysław. Zapis „M.” u Janusza Leśniewskiego wziął się zapewne stąd, że woźny mówił o sobie z mazurską „Mnietek”. 3. Jan Kisiel urodził się w Lipowcu, a nie w Klonie. 4. Ani Albin Budzyński, ani Michał Mazur, ani Leon Grzegorz Czerniewski nie mieli tytułu zawodowego magistra, mimo że studiowali na wyższych uczelniach. 5. Ołyka należała do dóbr Radziwiłłów, a nie Potockich.

¹¹ W „Gazecie Wyborczej” z 3 IV 2001 roku ukazał się następujący nekrolog: „Jurewicz Felicja z d. Stogniew-Ułasewicz – zm. 31.03.2001; lat 93; ur. 27.02.1907 w Falenicy; córka Leonarda i Bronisławy z Pachulskich; wdowa po Stanisławie (ślub w 1933 w parafii MB Loretańskiej w Warszawie); pedagog; pochówek: 5.04.2001 Cmentarz Komunalny Północny kw. W-IX-12 5-18 po nabożeństwie żałobnym w domu pogrzebowym; zawiadamiają córki, zięciowie, wnuki i prawnuki”. Wynika stąd, że oprócz Barbary Grasyldy Państwo Jurewiczowie mieli jeszcze inne córki.

¹² W. Jurczenko-Barnowska, *Wspomnienia*. W: *Liceum Ogólnokształcące im. Jana III Sobieskiego. 1945–1995*. Red. M. Stępkowska, Szczytno 1996, s. 88; <http://nowa.loszczytno.edu.pl/wandajurczenko/> (24 XI 2024).

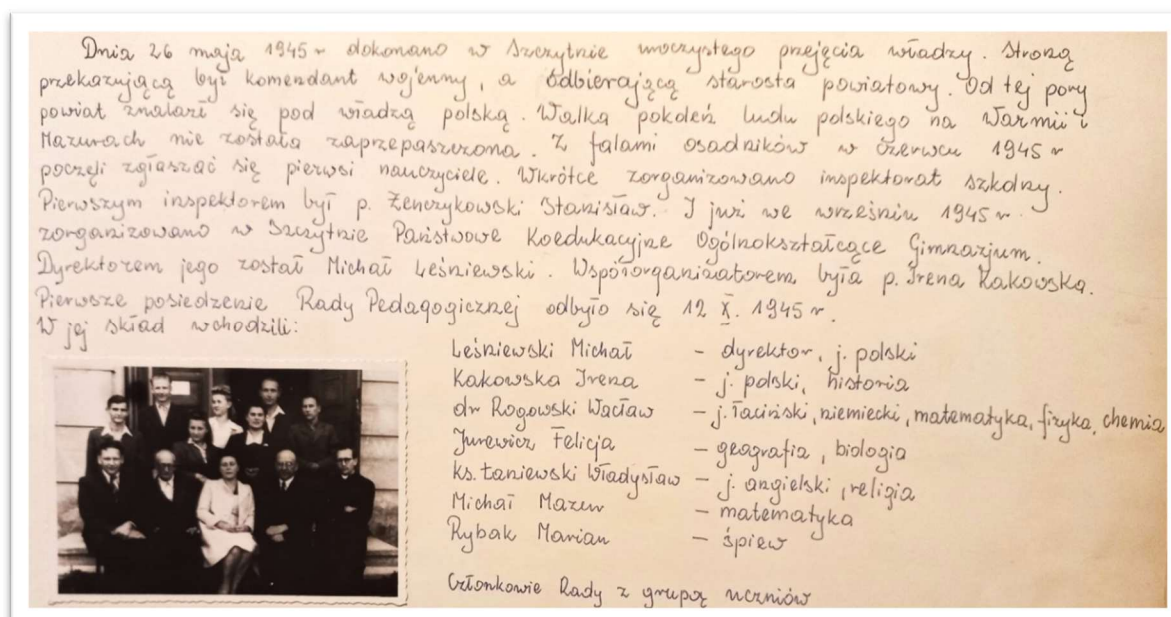
ANEKS FOTOGRAFICZNY¹³

Z ŻYCIA SZKOŁY

**Ryc. 1. Widok na budynek szkoły, w której w latach 1945–1970 funkcjonowały m.in. Szkoła Podstawowa nr 1 oraz Liceum Ogólnokształcące. Tutaj w latach 1945–1947 nauczala geografii, biologii i języka polskiego prof. Felicja Jurewicz.
Szczytno, ul. Jana Kasprowicza 1.**

¹³ Ryciny bez wskazane źródła pochodzą z Archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie.

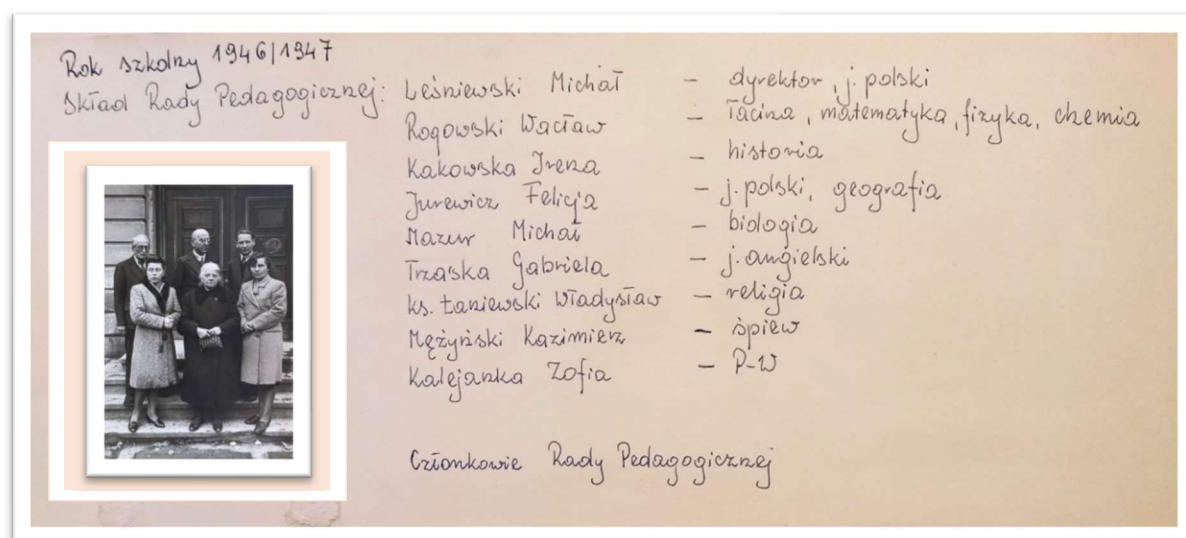

Ryc. 2. Karta z kroniki LO w Szczytnie z lat 1945–1970 opracowanej przez profesorów Alinę Wrońską i Romana Kasprówicza. Skład Rady Pedagogicznej w r. szk. 1945/1946. W składzie Rady Pedagogicznej figuruje po raz pierwszy nazwisko prof. Felicji Jurewicz.

Ryc. 3. Pierwsza Rada Pedagogiczna Państwowego Koedukacyjnego Ogólnokształcącego Gimnazjum w Szczytnie.

Siedzą od lewej Profesorowie: Michał Mazur, dr Wacław Rogowski, Irena Kakowska, Michał Leśniewski, ks. Władysław Łaniewski.

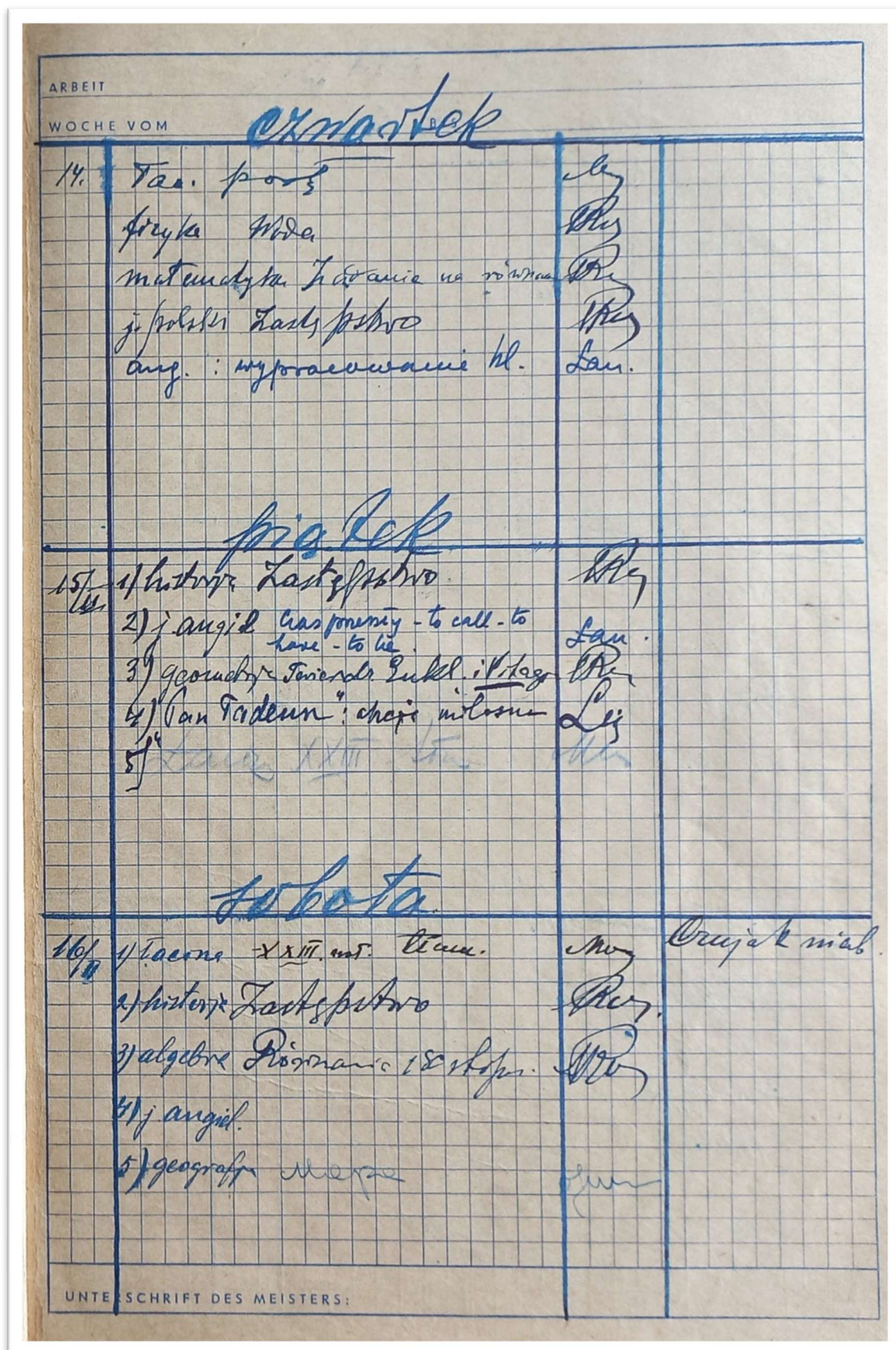

Ryc. 4. Karta z kroniki LO w Szczytnie z lat 1945–1970 opracowanej przez profesorów Alinę Wrońską i Romana Kasprowicza. Skład Rady Pedagogicznej w r. szk. 1946/1947. W składzie Rady Pedagogicznej figuruje po raz ostatni nazwisko prof. Felicji Jurewicz.

Ryc. 5. Przed wejściem do szkoły przy ulicy Jana Kasrowicza 1 stoją pierwsi nauczyciele Państwowego Koedukacyjnego Ogólnokształcącego Gimnazjum w Szczytnie.
W dolnym rzędzie od lewej: Irena Kakowska, Gabriela Trzaska, Felicja Jurewicz.
W górnym rzędzie od lewej: Waław Rogowski, Michał Leńniewski, Michał Mazur (jesień 1946).

Źródło: Archiwum prywatne Lidii Beszty

Ryc. 7. Strona dziennika lekcyjnego klasy 3 gimnazjum z okresu 14-16 II 1946 r.
Uwidocznione wpisy lekcji prowadzonych przez Wacława Rogowskiego i innych nauczycieli:
Michała Mazura, ks. Władysława Łaniewskiego, Michała Leśniewskiego, Felicji Jurewicz.

MIEJSCE ZAMIESZKANIA

**Ryc. 8. Współczesny widok na budynek przy ul. Polnej 6 w Szczycie,
w którym mieszkali Profesorowie Felicja i Stanisław Jurewiczowie
oraz Antonina i Witold Węglówscy.**

Autor fotografii: Grzegorz Ojcewicz

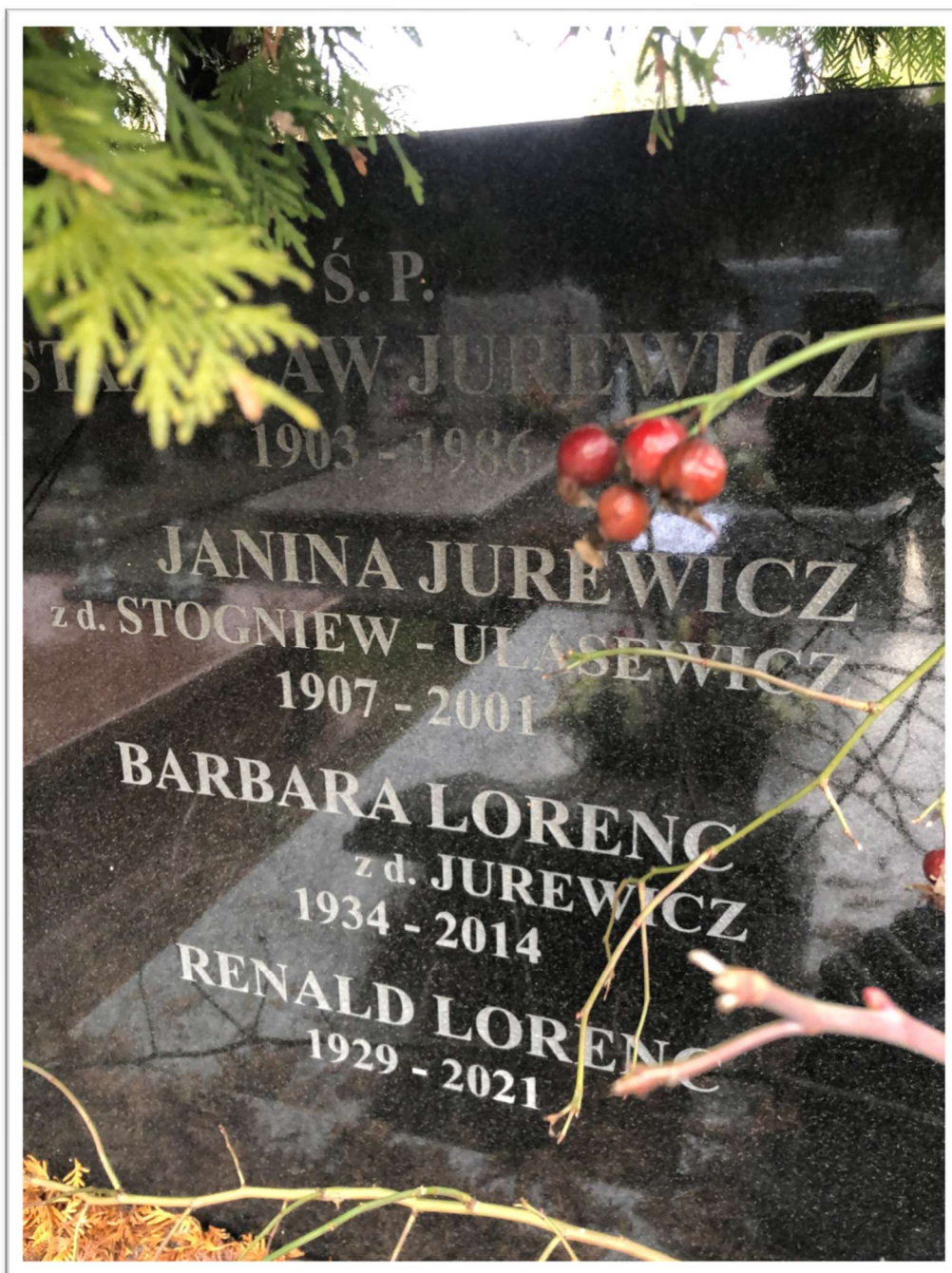
MIEJSCE SPOCZYNKU

Ryc. 9. Tablice inskrypcyjna na mogile Felicji Janiny Jurewicz i członków jej rodziny na Cmentarzu Północnym w Warszawie.

Autor fotografii: Dorota Korkozowicz¹⁴

¹⁴ Serdecznie dziękuję Pani Dorocie Korkozowicz za wykonanie zdjęć mogiły Profesor Felicji Janiny Jurewicz. To dzięki Pani Dorocie Korkozowicz stało się możliwe wzbogacenie aneksu o fotografię nagrobka.

Ryc. 10. Tablice inskrypcyjna na mogile Felicji Janiny Jurewicz i członków jej rodziny na Cmentarzu Północnym w Warszawie.

Autor fotografii: Dorota Korkozowicz

Biogram napisał i całość opracował dr hab. Grzegorz Ojcewicz